



ד"ר אסף פוזנר משרד עורכי דין
Dr. Asaf Posner Law Office

www.posner-law.co.il | office@posner-law.co.il

טל': (972) 02-6426666 | פקס: (972) 02-6795050

בית אמות הר חוצבים, רחוב קרית המדע 11, ת.ד. 45152, ירושלים 9777611

Beit Amot Har Hotzvim, 11, Kiryat HaMada St., P.O. BOX 45152, Jerusalem 9777611, Israel

סיכום שנת הנזיקין: 2022

כנס שלוח – 12.1.2023

ד"ר אסף פוזנר, עו"ד



סיכום שנה : פרוצדורה

1. פסק הדין הפרקטי של השנה : רע"א 7143/21 בוריס נ' קרטין (נבו 4.12.2022)

- א- רקע: כללית נ' משה ; חזקה בגין אי הבאת עד שבשליטת בעל דין
- ב- השאלה : מה הדין כאשר נתבע נמנע מהבאת עדים או ראיות (חבות ; ר"ר)?
- ג- הקושי : האם לזמן עדים/מומחים ולחקור בחקירה ראשית? פיקוח נפש....
- ד- הפתרון:

(1) סוג החקירה – חקירה נגדית של עד המזוהה עם בעל הדין שנמנע מהבאתו (דעת מיעוט – רק בעל הדין עצמו)

(2) חקירה "חוזרת" – בעל הדין שנמנע יחקור לפי שק"ד בית משפט (דעת מיעוט – חקירה חוזרת בלבד).

ה- וחשוב (אך פחות מעניין) – דעת רוב : המועד להגשת ערעור ממועד ההחלטה, גם אם התמליל התקבל באיחור.

2. צורך בהבאת עדים : טרם ; אלמקאסד – על הנתבע להביא כעד לא רק את מבצע הפרוצדורה הרפואית, אלא גם את נותן

ההסברים (הסכמה מדעת) ; יש להקפיד על הסברים מלאים כולל בדבר החוסר של המטפל (מטפל ללא רישיון ישראלי).



סיכום שנה : פרוצדורה (2)

3. עד עובדתי או עד מומחה : רע"א 3945/22 פלונית נ' ד"ר ברוסילוב (נבו 14.7.2022)

א- רקע : זלצבורג – קושי בהפרדה בין עניינים שבעובדה ועניינים שבמומחיות אצל אותו עד

ב- הגבלת ההלכה המאפשרת להעיד עדויות סברה לבעל דין בלבד (עדיין צריך לעמוד בתנאי זלצבורג)

ג- יישום : עזבון א.ב.

ד- הערה : אלעדי – שיקולים שנשקלו בזמן אמת = עובדה ; אילו שיקולים "צריך" לשקול = סברה.

4. ביטוח : גבעון נ' ון אמדן – חובה למסור פרטי ביטוח + פוליסה. למה צריך ביטוח? – סי' 68 לחוק חוזה

הביטוח ; סולבנטיות ; הנחיות מחייבות ; 28א ; השתק ועוד.

5. התערבות בכתב ויתור וסילוק : ת"צ שרבטייב – אסור לדרוש כתב ויתור מקורי כתנאי לתשלום +

אסור לדרוש תקופת תשלום ארוכה מ-30 יום.



סיכום שנה : פרוצדורה (3)

6. שאלונים : כמה שאלות ניתן לשלוח -

- א- סמיר – ההגבלה בתקנות נוגעת לכל "קבוצת" נתבעים.
- ב- הוגש ערעור ונדרשה תשובה; אולי העיוות יתוקן.
- ג- האם לא יוביל ליותר תיקים שמגיעים להוכחות (במיוחד לאור פסק הדין הפרקטי של השנה)
- ד- האם לא הופך את דיני הנזיקין על ראשם – במקום חבות עיקרית שמובילה לשילוחית, חבות שילוחית שמתוכה נגזרת החבות העיקרית??
- ה- האם כאשר יש מספר תובעים "מאותה קבוצה" יש חובה להשיב על השאלון המובנה ביחס לכל אחד גם מעבר למגבלה בתקנות? האם בכלל ניתן לשלוח להם שאלון?

7. תחשיבי נזק : לא תוכנית כבקשתך (45914-06-19)



סיכום שנה : פרוצדורה (4)

8. גלמ"ס וגילוי ספציפי: החלטת ה"סחרחורת": רע"א 5406/22 פלוני נ' הראל חברה לביטוח בע"מ

(נבו 30.8.2022)

א- **לוחות תמותה** – פטור מגילוי בשל סוד מסחרי (תזכורת – יש לוחות שמפורסמים לציבור, ולעיתים סוד מסחרי נשלל

בשל פרסום); יש להגיש חוות דעת.

ב- האם השופט עמית יכול להפוך החלטה של השופטת וילנר על ידי "פרשנות"? וכיצד נפרש את החלטת השופטת וילנר

עמית (בהחלטת הסחרחורת) נ' עמית (בספרו).

ג- "החיפזון מהשטן": "ספק בעיניי" = אין ספק איך הלמ"ס פועל (והלמ"ס מאשר זאת); "7 שנים" = < בין 06/2020

ל-08/2022; "עניין שולי" = < בחישוב פשוט (לפי החזקות בדין) יותר מ-300 אש"ח. **ואולי לפעמים אין פירוט בבר"ע,**

מכיוון שהנושא לא במחלוקת.

ד- **עזבון פלוני נ' רמב"ס**: יש צורך בפישוט הדיון; Sir Michael Ogden מתהפך בקברו.



סיכום שנה : פרוצדורה (5)

8. סודיות :

א- החלטה שלא מתחום הנזיקין: רע"א 8731/21 ביטלמן אדריכלים בע"מ נ' שלמה אזולאי ובניו בע"מ (נבו)

10.2.2022): חובות גילוי גוברות על סודיות בהסכמים

ב- בעקבות **סוויסה** : לאחר העדות יש לגלות את כל המסמכים שנדחה העיון בהם, ולא מדובר ב"תוכנית כבקשתך" :

פלוני נ' מגדל

9. **התיישנות** : הוספת חו"ד על נזק אינה כפופה לטענת התיישנות : ל.ג. נ' כללי ; פלוני נ' כללית

10. **פשרה עם נתבע בודד אינה עילה להודעה לצד שלישי על ידי הנתבע האחר** : שילאנסקי ; if you

want to shoot – shoot, don't talk



סיכום שנה : מומחים

1. מינוי מומחים מטעם בימ"ש :

- א- התנערות מהתפקיד השיפוטי והאצלתו למומחה : **פוזנר**.
- ב- השפעה גדולה יותר לחברות הביטוח ולמדינה : **לשכת עורכי הדין נ' המל"ל**
- ג- "מומחי בית" של בית משפט : חובה למנות באופן שוויוני : תקנות המומחים ; **הנתונים מופיעים בנט המשפט**.
- ד- איסור ניגוד עניינים : הרחבה בתקנות המומחים גם לבאי כוח הצדדים והמומחים מטעם הצדדים. יש לפרש בהרחבה (וינר).
- ה- את הטענות נגד המומחה יש להביא מיד, וככל הניתן לפני תחילת עבודתו, ולהביאן לידיעת המומחה : **שיבא**.
- ו- התנהלות לא תקינה של מומחים : איסור נוכחות אדם אחר מטעם המומחה (**דבוש**) ; איסור התכתבות עם צד אחד (**רמתיים צופים**) ; פסילת מומחה שהיה בקשר עם ב"כ הנתבע שייצג את מקום עבודתו בתיק אחר (**פלוני נ' מ"י**) ; אפשרות להגביל הצגת חוות דעת מטעם צדדים בפני המומחה (בשלב הראשון) (**נזמה**)



סיכום שנה : מומחים(2)

2. "תחום מומחיותו":

- א- תקנה 87(א) לתקנות החדשות; **פלוני נ' שיבא** – גנטיקאי שהתייחס לגניקולוגיה.
- ב- אורטופד שמטפל בשלד – האם יכול בפגיעה אורטופדית ברגליים? האם המטולוגית שלא מטפלת בחולי המופיליה יכולה לתת חוות דעת בעניינם? והאם קרדיולוג, עם התמחות קודמת בפנימית (שלא עוסק בה), יכול לתת חוות דעת בענייני רפואה פנימית?

- 3. מומחה פסיכיאטרי מטעם בימ"ש לא יבדוק ב-Zoom: **אנגהאוס**; האם רק שופט יכול להתרשם מרחוק?

- 4. **חוות הדעת הכפולות: אחד מאירועי השנה**: האם מותר, כבר כיום, להגיש את הנתונים: **ל.א.י** למול **עזבון פלונית**; גם כשלא מוגש – עדיין רלוונטי וניתן לחקור.

כבר כיום: הליכי "משפט חוזר אזרחי" בגין חוות דעת כפולות – **נתראה בשנה הבאה**



סיכום שנה: פיצויים עונשיים

1. **תביעות רש"פ: הבחנה בין רש"פ כמזיק (יש פיצויים עונשיים) או כמאשרר (יש חבות, אך רק לפיצויים נזיקיים רגילים).**
2. **נורזץ' – ניתן לקבל פיצויים עונשיים גם ב"אדישות רבתי" או "רשלנות חמורה" אבל לא ברשלנות רגילה.**
3. **פסק הדין של השנה – מתן תוכן לאחריות מאשרר – ע"א 2362/19 פלוניס נ' הרשות הפלסטינית (נבו 10.4.2022) – בעל השלכות מעבר לתיקי טרור; האם אב שמסייע לבנו לברוח מדין פלילי חב בנזיקין כלפי הנפגע? האם מעסיק שלא מפטר עובד שביצע מעשים מגונים אצל מעביד אחר הוא מאשרר? המשך יבוא**



סיכום שנה: אבדן השתכרות

1. **הכנסה "בשחור":** האם הניזוק היה כפוף ל"10 מיתות ביי"ד" (פלונית נ' קרנית); מחשבת כפירה – האם השתכרות בשחור אינה אינדיקציה לכושר השתכרות עתידי? ואיך מתיישב עם פיצוי לפי הברוטו?
2. **מתי מתחיל "סיפור חיים תעסוקתי":** נקודה למחשבה – א.צ. (מהנדס שהפסיק לעבוד לאחר שבוע).
3. **ניזוק עם מספר מקצועות:** יקבל פיצוי רק אם עשה מאמצים להשתלב בתחום הספציפי (פלוני נ' הפניקס)



סיכום שנה: אבדן השתכרות(2)

4. **מסתננים:** שכר ששולם "בשחור" למסתנן – האם ניתן לפצות לפי שכר נמוך ממניימום (עזבון פלוני נ' א.מ.)? ולגבי קטינה – האם ואיך יביאו בחשבון את מדיניות הממשלה בעניין מסתננים ושינוי עתידי שלה (עזבון פלונית נ' טרם)?
5. **שכר נטו או ברוטו: פלוני נ' מדינת ישראל** – ניתן להגיש חוו"ד, אבל ערכאה דיונית מחויבת לברוטו; ומה קרה בפועל – אחרי חוו"ד נגדית המדינה זנחה את הטענה (האם בגלל ששכר נטו שומט את הקרקע מתחת לטענה להיוון ברוטו?)
6. **רכיבי שכר:** שכר כולל תשר (ר.ע.); לא כולל קצבה מיוחדת ממל"ל (אסולין)



סיכום שנה: אבדן השתכרות (3)

7. דמי חסות אינם שכר: גבועה נ' א.ס.ע.ד (בית הדין הארצי לעבודה)

8. חוק השכר הממוצע: פטירה שלא בטרם עת (המשק חזר לשגרה כבר ב-2021; דיני הנזיקין – רק ב-

2023; ואולי בגלל שהנתבעת המרכזית קשורה למחוקק): האם חוק השכר הממוצע מהווה הכרה

בשכר מנוכה עונתיות? – "עונת הקורונה"

9. אבדן פנסיה:

א- עד 2008 (צו ההרחבה): פנסיה רק למי שהופרש בפועל (נטל הוכחה על הניזוק). למה לא צריך

להוכיח "שעות נוספות"? האם אנחנו כבולים ל"צרכים סטטיסטיים השוואתיים" של הלמ"ס?

ב- צו ההרחבה מתייחס רק עד השכר הממוצע: **פלונית נ' הכשרה**; האמנם?

ג- האם אין לכלול בשכר גם רכיבים אחרים (קרן השתלמות ממוצעת?; הפרשה לפי ס' 14)?



סיכום שנה: פיצויים

1. **פיצויים ללא הוכחת נזק אינם נזק כללי: כהן נ' חמדני.** המשמעות: ניתן להוכיח נזק כללי מעבר למגבלה בחוק איסור לשון הרע.
2. **כסף מוקפא לא יוחזר?** מי מקבל כספים שהוקפאו על מנת לברר את עמדת המל"ל כשהניזוק נפטר: ההלכה – הולך לעיזבון ולא לביטוח: **פלוני נ' פלוני.** ההיגיון – סופיות הדיון (וראו הרץ נ' מנטל – "חוק המספרים הגדולים")
3. **שימו לב: נזקים גדולים מרפורמת הקנאביס יש לפצות בגינם (פלונית נ' חלבי)**
4. **תלויים בגירים והלכת סושרד: פלונית נ' כלל** – אימוץ הלכת סושרד כשלנפטר בת בלימודים אקדמיים (לאחר גיל צבא); אימוץ עמדת השופט עמית; **טענה מקוממת של חברת הביטוח – מפלה אנשים בפריפריה שלא לומדים לתואר ראשון**



סיכום שנה: פיצויים

5. **"עקרונות אנושיים"**: הרחבת נפגע ישיר – ילדה שמשכה את אחיה מתחת גלגלי מכונית אינה צריכה לעמוד בתנאי אלסוחה (פלונית נ' מ.מ.); על סמך "עקרונות אנושיים".
6. **"עקרונות אנושיים" (2)**: אין לדקדק עם ניזוק שלא פנה לביטוח הלאומי אלא לתשלום תכוף, בתקופה שהוא מצוי בשיקום (פלוני נ' הפול).
7. **ניכויים (1)**: הנטל להוכיח ניכוי חלקי בשל נכות לא קשורה לחלוטין על הניזוק (פלונית נ' שומרה); צורך להוכיח באמצעות חוו"ד רפואית; בניגוד למקרה שיש מחלוקת על גובה הנכות (ניכוי מלא).
8. **ניכויים (1)**: **המשך משנה קודמת**: **הלכת יונה** – פסק הדין "הנעלם" משנת 2021 "**נהפך**": ההלכה כיום – גמלת שארים שאינה קשורה לתאונה ושאינן לגביה שיבוב לא מנוכה (ולא חלק מהפיצוי); בקשה לדנ"א 4911/22 טרם הוכרעה: **נתראה בשנה הבאה**
9. **ריבית לעבר**: חיוב בריבית לפי הרווחים של המזיק (**שפיר**; **טבר**); האם לא הגיע הזמן להחיל על ריבית נזיקית (או לפחות להשוות לשיעור ההיוון)?



סיכום שנה: רשלנות רפואית

1. אחריות בשל היעדר הדרכה ראויה על הזנת תינוק (פלוני נ' כללית); אם כי תוך הפחתת אשם תורם של 50% : אשם תורם של ההורים מופחת מפיצוי לילד?? מנוגד להלכת **אבישג אברהם**.
 2. אחריות למוות מטופל שהגיע לחדר מיון בהיעדר ידיעה האם חובר למכשירים (עזבון פלוני נ' משרד הבריאות); או בהיעדר ידיעה מה היו בדיקות מניבות (פלונית נ' מדינת ישראל).
 3. **המשך משנה שעברה**: תיק החומצה הפולית – דחיית ערעור (פלונית נ' מדינת ישראל); תזוזת המטוטלת לכיוון הלכת לוי (רותם), ובית משפט לא יורה לאסדר בחקיקה ראשית או חקיקת משנה את סוגיית הפסקות ההיריון ("בעד חיים"); העתירה הובילה לחוזר מנכ"ל מפורט (16/22).
- האם אין מקום להסדיר נושא כל כך רחב בחקיקה ראשית (ולא בחוזר מנכ"ל הנתבעת)? עיין ערך



סיכום שנה: רשלנות רפואית(2)

4. **אסדרה:** בתגובה ל"קריאת ייאוש" של ניזוקים בשל התיישנות בהולדה בעוולה – מדינת ישראל לא חייבת לפרסם שינויים בדין (פלוני נ' מדינת ישראל).
5. **זהות המטפל:** אחריות בגין לידת ואקום עם קרע קשה בגלל שהמטפל היה מתמחה והלידות על "סרט נע" (פלונית נ' מדינת ישראל); אחריות בגין אי גילוי שהמטפל אינו בעל רישיון (אופטיקה הלפרין); בעבר- אחריות בגין אי גילוי ש"המציג אינו רופא" (פודיאטור; בירמן, השופט מינץ בשלום)
6. אחריות להתאבדות חולה פסיכיאטרי בזמן חופשה (עזבון א.צ.).
7. האם במקרה מצוקה ניתן להמתין עם הניתוח הקיסרי, והאם ניתוח קיסרי מהווה נזק: מניעת "רפואה מתגוננת" (ד.מ. נ' ברזילי).
8. הידבקות מבקר בשל הכנסת חולה שחפת לחדר חולה אחר (שאינו חולה בשחפת): פלונית נ' שיבא; השלכות לקורונה? ומה עם המגפה הבאה?



סיכום שנה: רשלנות רפואית (3)

9. **חובה לטפל (1):** רופא קולגה שמתקשרים אליו ולא מגיע באופן מידי – חוק "לא תעמוד על דם רעך" חל רק כשנמצאים בסמיכות פיזית קרובה (י.א. נ' א.ט.).
10. **חובה לטפל (2):** אחריות בגין סירוב לביצוע טיפולי פוריות למי שאינם זוג הטרוסקסואלי נשוי (לניאדו); האם פסק הדין יחזיק בממשלה החדשה? לא הוגשה בקשה לדיון נוסף; לא חל במישור הפרטי (בן יעקב נ' ברכה).
11. השמדת ביציות מופרות – פיצוי בסך 150,000 ₪ (פלונית נ' אסותא) – **הנתבעת טענה שלא בדקה את הביציות ביום שבת בגלל שהבינה שהמטופלת שומרת שבת (המקור: המטופלת כתבה "שבת שלום")**.
12. ועדיין בפוריות – **האירוע הנזיקי של השנה: החלפת העוברים באסותא** (הליכים פרטיים שונים + 4 תובענות ייצוגיות): **להתראות בשנים הבאות**.
13. בשולי הרשלנות הרפואית: האם קופ"ח יכולה למנוע מתושבי המרכז (למעט ר"ג ובני ברק) טיפול בשיבא? בית הדין שלח לימי מחשבה וקופ"ח "חזרה בה" (גבעתיים – מכבי); דחיית תביעה לתרופת אתית כשיש תחליף גנרי (לחן – כללית).
14. עד מתי אישה יכולה להגיש תביעה לנכות כללית? השוואת גילאים כדי למנוע הפליה: **גלנטה** (ערעור תלוי ועומד).



ד"ר אסף פוזנר משרד עורכי דין

Dr. Asaf Posner Law Office

סיכום שנה: אחריות לפיקוח ולמעשה הזולת

1. אחריות המדינה והעירייה להתעללות אליאור חן, בגין חוסר פיקוח על הגעה לבי"ס; ההורים חויבו בשיפוי מלא (אבל שיהיה בהצלחה לגבות)
2. אחריות צוות חינוכי (והמדינה באחריות שילוחית) להצקות והטרדות בבי"ס (16-01-37784, 2.6.22)
3. חוסר אחריות של מעביד לתקיפה מינית (ט.א.) - מעביד לא חייב להדריך עובדים שלא לפגוע מינית בקטינים.



סיכום שנה : אוטונומיה

1. **אוטונומיה של קטינים :** לקטינים (מבוגרים באופן יחסי) עשויה להיות אוטונומיה בקבלת חיסון (**פלונית נ' פלוני**) ; למה רק כאשר יש סכסוך בין ההורים (ואולי בהתאם לחוק לגילוי נגיף איידס לקטינים)?
2. **אוטונומיה של תשושי נפש :** דעת יחיד (השופט כבוב) – אין אוטונומיה לתשושי נפש (רציו : בניסויים קופ"ח פועלת כרשות, ולא כעוסק, ולכן אין ייצוגית) (**שמול**). **ומה עם הרתעה ? ומה השלכות הרוחב ?**
3. **מהות האוטונומיה :** אין די ברגשות סובייקטיביים – כשאישה הסכימה להסרת נגע מהמצח, הסרת נגע נוסף מהראש אינה בליבת האוטונומיה (**פלוני נ' מדינת ישראל**) ; האם ליבת האוטונומיה היא "כשיתחשק לי"?
4. **אין אוטונומיה קניינית** אלא רק על הגוף (**דוידוביץ**)
5. **פיצוי בגין אוטונומיה בלבד בשל היעדר הסבר על PGD (פלונית נ' מדינת ישראל) :** בעיות : (א) הסתמכות על דעת יחיד של השופט עמית באיבי לפיה אין נזק ראייתי מובנה בהסכמה מדעת ; לדעה אחרת – **פלונית נ' בן שושן** ; (ב) אי מתן משקל לחזקה העובדתית **בהמר**. אם בהריון מניחים שהייתה מפילה, האם בטיפולי פוריות (וללא צורך בהיתר מוועדה) לא נכון מק"ו?



סיכום שנה : פלת"ד

1. **יחס בין 6א ל-6ב :** תביעה שנוהלה לפי 6א עם מומחים, והופסקה ללא התנייה, אם בינתיים יש הכרעה על פי דין עוברים ל-6ב (פלונית נ' שירביט).
2. **רישיון זר :** אחריות מבטח (לפי הפוליסה) כלפי מחזיק רישיון זר בישראל שלא כדין – מכוח הטעיה והיעדר גילוי : **הפול נ' פלוני**
- א- אם התביעה בגין חוסר יידוע, למה שכ"ט מוגבל לפי פלת"ד?
- ב- אם התביעה בגין הטעיה, למה מדובר בתביעת נזק גוף (לצרכי כימות ואגרה) (פלוני נ' ברקוביץ)?
3. **הטענה המקוממת של השנה :** גיבור שהציל פעוט שעף מרכב נוסע – **ביטוח ישיר** טענה שפציעתו אינה חלק מתאונת דרכים (גולדנקו); לא כל מה שחושבים – אומרים, לא כל מה שאומרים – כותבים, לא כל מה שכותבים – מפרסמים ולא כל מה שעולה בדעת – טוענים.



ד"ר אסף פוזנר משרד עורכי דין
Dr. Asaf Posner Law Office

www.posner-law.co.il | office@posner-law.co.il

טל': (972) 02-6426666 | פקס: (972) 02-6795050

בית אמות הר חוצבים, רחוב קרית המדע 11, ת.ד. 45152, ירושלים 9777611

Beit Amot Har Hotzvim, 11, Kiryat HaMada St., P.O. BOX 45152, Jerusalem 9777611, Israel

להתראות בשנה הבאה

לצפייה במצגת, רשימת אסמכתאות ובחומרים נוספים ראו:

www.posner-law.co.il